

Å møte vold og aggresjon

Klokt og nyttig om holdninger og praksis, men uklar og utdatert presentasjon av det teoretiske grunnlaget.

ANMELDT AV

Ragnar Urheim

PUBLISERT 5. oktober 2014

PSY
KOL
OGI

OLE GREGER LILLEVIK OG LISA ØIEN

Miljøterapeutisk arbeid i møte med vold og aggresjon. Gyldendal Akademisk, 2014.

I ARBEID MED mennesker med psykososiale problemer kan vi stå overfor krevende aggressiv atferd, særlig i institusjonssammenheng. Individuelle egenskaper relatert til vold er godt undersøkt. Vi har mindre kunnskap om kontekstuelle forhold omkring aggresjonsproblemer, selv om betydningen av samspillet mellom utøver og hjelper og andre miljøfaktorer understrekes. Denne boken går inn på noen slike forhold, særlig knyttet til relasjonen mellom hjelper og klient. Et sentralt mål for boken er økt forståelse av hjelperens dempende eller utløsende rolle i risikosammenhenger.

Klientperspektiv og vekt på samspill

Forfatterne går først igjennom sentrale begreper i fagfeltet. De tar videre opp forebygging som et vesentlig innsatsområde. Deretter følger verdigrunnlag for arbeid med aggresjonsproblemer, metodiske tilnærminger, personlig kompetanse og til sist forslag om rutiner i etterkant av vanskelige hendelser.

Tiltalende trekk ved boken er en klar ambisjon om å ta vare på mennesker med alvorlige problemer, der betydningen av klientperspektiv og godt samspill understrekes. Dette har ikke alltid vært selvsagt ved tiltak overfor personer som prøver å skade eller krenke gjennom skremmende og belastende atferd. Et sentralt prinsipp er å møte klienten på en måte som støtter egenverdi og selvstendighet gjennom anerkjennelse og myndiggjøring. Det forutsetter evne til å fange opp tilstand og behov, å unngå konfliktopptrapping og å dempe vanskelige situasjoner. Slik samspillskompetanse er ujevnt fordelt og vil være et sentralt mål for personalutvikling. Forfatterne går her ut fra egne undersøkelser, der de har intervjuet personer med anerkjent god evne til å møte risikosituasjoner.

Lavt presisjonsnivå

Et langt innledende kapittel dekker en femtedel av boken og sikter mot å gi et teoretisk grunnlag. Denne prioriteringen kunne vært på sin plass hvis den bidro til avklaring og økt forståelse. Jeg opplevde å måtte slite meg igjennom en tekst med lavt presisjonsnivå, uten å bli særlig klokere. Noen temaer står frem som særlig uavklarte. Faglitteraturen har vært preget av varierende bruk av betegnelsene aggresjon og vold. Forfatterne virker ambivalente til forslag om avklarende definisjoner. Svært ulik atferd, fra drapsforsøk til selvskading, sinne, irritasjon og selvhevdning omtales om hverandre, og til og med maktbruk for å opprettholde institusjonsrutiner tas med som et beslektet fenomen.

Jeg synes heller ikke avsnittene som kommer inn på forklaring av aggresjon, er særlig avklarende. Instrumentell aggresjon omtales, men for øvrig kan det virke som at forfatterne baserer seg på Per Isdals avmaktsmodell og en over 70 år gammel frustrasjon-aggresjonshypotese. Hydraulisk forståelse av aggresjon er også en utdatert modell.

Nyere litteratur tar imidlertid opp mangfold i motivasjon og ulike faktorer som kan påvirke aggressiv atferd.

Best på praksis

Samlet opplevelse av boken er at de praktisk rettede delene fremstår som nyttige og velskrevne, mens en del teoretiske partier er unødige abstrakte og ordrike og kunne trenge betydelig språklig oppstramning. Til tross for at boken har en omfattende litteraturliste, savnes også referanse til noen sentrale forfattere.

ANMELDT AV
Ragnar Urheim